

تحلیلی بر

عملکرد چهار ساله سیاست‌های ارزی کشور

در شرایط تحریم

و روش محاسبات برخی معاملات ارزی

(دیلینگ روم ۲)

www.ketab.ir

شهریار کوثری

بهار ۱۳۹۴

سرشناسه : کوثری، شهریار، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور : تحلیلی بر عملکرد چهارساله سیاست‌های ارزی کشور در شرایط تحریم و روش محاسبات برخی معاملات

ارزی / (دیلینگ روم ۲) / شهریار کوثری.

مشخصات نشر : تهران : هم‌پا، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۱۶۰ ص : نمودار.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۱۰-۹۲-۷

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه

موضوع : سیاست ارزی - ایران

موضوع : ارز - ایران - نرخها - الگوهای اقتصادسنجی

رده بندی کنگره : ۳۳۲/۴۹۵۵ : HG ۱۲۲۰/۲/۵۹۳

رده بندی دیویی : ۳۳۲/۴۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۵۱۷۲۰

شناسنامه کتاب

مؤلف / شهریار کوثری

عنوان / تحلیلی بر عملکرد چهارساله سیاست‌های ارزی کشور در شرایط تحریم و روش محاسبات برخی معاملات ارزی

(دیلینگ روم ۲)

ناشر / انتشارات هم‌پا

طرح جلد / علی خداجوی

ناظر فنی / آتی نگار

نوبت چاپ / اول، ۱۳۹۴

تیراژ / ۱۰۰۰ نسخه

قیمت / ۱۲۵/۰۰۰ ریال

شابک / ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۱۰-۹۲-۷

کلیه حقوق محفوظ است

مرکز پخش / تهران ۴۸ ۵۷ ۶۶ ۹۹ ۱۵، خ. انقلاب، خ. استاد نجات‌اللهی (ویلا)،

کوچه‌ی مراغه، شماره‌ی ۶، طبقه‌ی چهارم، واحد ۱۰۸

تلفکس / ۸۸۸۰ ۶۴۷۹ و ۸۸۸۰ ۵۷۴۰۶

پست الکترونیکی / hampa.pub@gmail.com

فهرست

پیشگفتار..... ۹

مقدمه..... ۱۱

فصل اول:

عملکرد چهار ساله سیاست‌های ارزی کشور

توزیع منابع ارزی اسکناس و نقود بیگانه..... ۱۵

جریان توزیع منابع ارزی غیرنقدی در بازار..... ۱۸

ارزهای غیرنقدی منشاء خارجی..... ۱۹

۱. جریان توزیع منابع ارزی از سوی بانک مرکزی (قبل از ۱۳۹۱/۰۵/۱۳)..... ۲۰

۲. جریان توزیع منابع ارزی بر اساس اولویت‌بندی کالا و خدمات..... ۲۳

۳. جریان توزیع منابع ارزی حاصل از فروش نفت نزد برخی از بانک‌ها..... ۲۴

فصل دوم:

روش تعیین ارزهای کف بازار

روش تعیین ارزهای کف بازار یا ارزی که ارزان‌تر از سایر ارزها در بازار معامله می‌شود..... ۲۷

دلیل افزایش تقاضای خرید یوان و یورو حاصل از فروش نفت در بانک کونلون چین..... ۲۸

دلیل افزایش تقاضای خرید وون کره جنوبی از محل درآمد ارزی فروش نفت..... ۳۲

سیاست‌گذاری توزیع منابع ارزی با تعامل و سطحی‌نگری..... ۳۴

روش تعیین قیمت و شناخت منابع ارزی ارزان حاصل از فروش نفت در بازار..... ۳۷

ساده‌ترین روش تعیین قیمت تمام شده برابری ارز از سیستمهای نرمافزاری (متاترید) XE..... ۴۸

تغییرات نوسان نرخ ارز در توزیع منابع ارزی از سال ۸۹ لغایت ۹۳/۳/۳۰ در اقتصاد ایران..... ۵۲

فصل سوم:

روش محاسبات معاملات ارزی در اتاق معاملات

- ۵۵..... تسویه اسکناس دلار با وون کره نرخ مرجع با بازار آزاد و تعیین قیمت تمام شده و سود یا زیان
- ۵۷..... تبدیل یک ارز به ارزهای دیگر و تعیین قیمت تمام شده سایر ارزها
- ۵۸..... روش محاسبه تبدیل ارزی با پرداخت کارمزد و تحویل همان ارز در کشور دیگر
- ۶۰..... تعیین قیمت تمام شده ارز واریزی و تسویه آن بعد از ۲۴ ساعت تسویه کاری
- ۶۲..... تعیین سود و زیانی و قیمت تمام شده معامله ارزهای ترکیبی
- ۶۵..... فروش یوان در خارج از کنلون
- ۶۷..... روش فروش ارز غیرنقدی (NUNCASH) و خرید ارز نقدی (CASH) در بازار
- ۶۹..... تعیین و تکلیف اختلاف تبدیل دواور توسط داور مرضی الطرفین
- ۹۲..... فروش ارزی غیرنقد با پرداخت کارمزد و خرید معادل آن بدون کارمزد
- ۹۴..... چگونگی تعیین قیمت و نرخ برابری ارز واسطه‌ای جهت انجام معاملات ارزی
- ۱۰۳..... چگونگی شناخت ارزهای کف بازار و تعیین درصد کارمزد آن
- ۱۰۴..... تعیین قیمت تمام شده و دریافت سود و زیان پرداخت اسکناس دلار در ازای دریافت وون کره
- ۱۰۶..... انجام معاملات با نمودار فارکس بانک پارسیان با مشتری خود
- ۱۰۸..... انجام معامله بر اساس سیستم متاترید رویترز، بلومبرگ بانک ملت با بانک ملی
- ۱۱۱..... انجام معامله با سیستم متاترید، بلومبرگ بانک انصار با بانک اقتصاد نوین
- ۱۱۳..... روش تدوین نرخ علی الحساب اسعار در اول روز کاری و تعیین و تکلیف آن در آخر روز کاری
- ۱۱۵..... روش شناخت ارزهای کف بازار و تعیین درصد کارمزد آن
- ۱۱۹..... پرداخت ارزی بابت تسویه بدهی ارز دیگر در معاملات ارزی
- ۱۲۰..... تعیین قیمت تمام شده و محاسبات تبدیل ارزهای با نوسان شدید با ارزهای حداقل نوسان
- ۱۲۳..... مقرون به صرفه بودن فروش یک ارز در همان بانک یا تبدیل آن به ارز دیگر
- ۱۳۰..... شناسایی ارزش و قیمت واقعی ارز مورد معامله در بازار
- ۱۳۹..... نمودارها
- ۱۵۲..... نتیجه
- ۱۵۶..... منابع و آثار دیگری از نویسنده اثر

پیش‌گفتار

تحریم‌هایی که در ارتباط با برنامه‌های هسته‌ای به کشورمان اعمال شده است، به ۴ گروه کلی تقسیم می‌شوند؛ ۱. بر اساس قطعنامه‌های شورای امنیت ۲. تحریم‌های کنگره آمریکا ۳. مصوبه‌های اتحادیه اروپا ۴. فرامین اجرایی رؤسای جمهور آمریکا.

در حال حاضر، تکلیف ما در برابر قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل که شامل ۴ قطعنامه تحریمی است مشخص است و امیدی برای لغو سریع آنها وجود ندارد. البته این روند نیز چندان ساده نیست چرا که کمیته‌های اختصاصی تحریم اصولاً پس از تصویب هر قطعنامه‌ای که در فصل هفتم منشور و تحت ماده ۴۱ به تصویب رسیده است، تشکیل می‌شود و اعضای ویژه آن که همان اعضای دائم و غیردائم شورای امنیت هستند بر حسن اجرای تحریم‌ها نظارت دارند، گزارش‌ها گزارش‌ها تشخیص دهد که ضرورتی برای ادامه تحریم‌ها وجود ندارد از شورای امنیت می‌خواهد تا ضمن صدور قطعنامه جدیدی، پایان و لغو تحریم‌ها را اعلام کند. قابل توجه است که برخی از تحریم‌های کشور عراق پس از ۱۰ سال لغو گردیده و این موضوع زنگ خطری برای آن دسته از عزیزانی است که بایستی تحریم را با حفظ و صیانت از منافع ملت ایران مدیریت کنند.

امروزه دشمن، برنامه‌ریزی تخریب بنای داشته‌های کشور عزیزمان را به صورت آجربه‌آجر به انجام می‌رساند. آنها تلاش در برهم‌زدن زیرساخت‌های علمی و اقتصادی و فرهنگی کشور دارند. بیانیه‌ها، مصوبات داخلی و بین‌المللی و شرایط تحریمی غیرمنصفانه دشمنان قسم خورده همچون دیوار پیش‌ساخته وارد معرکه شده تا اهداف از پیش تعیین‌شده خود را به منصف ظهور برساند.

یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های سیستم بانکی، تکیه بر داشته‌های خود و اقتصاد مقاومتی و چگونگی توزیع منابع ارزی حاصل از درآمد نفت است که می‌تواند نقش مطلوبی در هم‌آوردی با تحریم بازی کند و کوچک‌ترین خطا از چگونگی تخصیص ارز هرگز نمی‌تواند

جبران مافات کند. در این فرایند سیستم پول و ارز توانست نقش خوبی ایفا کند، اما مجالی را برای نقد و بررسی هر شهروندی قرار داده که خالی از اشکال نبوده است.

اگر بخواهیم فضای نقد منصفانه در خصوص چگونگی تصمیم‌گیری توزیع منابع ارزی در کشور انجام دهیم بایستی در نظر داشت که توزیع آن از حداقل توان تغییر در شرایط تحریمی برخوردار بوده است. چنانچه ترسیم خط ربط مدیریتی خارج از سیستم پولی و ارزی سبب گردید تا نقش ارائه خدمات بیشتر در روند پذیرش توسعه پایدار کم‌رنگ‌تر شود. این‌گونه تصمیم سبب شده است تا افرادی که فاقد درون‌مایه‌ی علمی نظام بانکی بوده به حوزه پول و ارز ورود نمایند و از توان برهم‌زدن تعادل ثبات نرخ ارز در مقابل پول ملی برخوردار شوند. واسطه‌گران، رانت‌خواران و اخلاص‌گران ارز در این فرایند به منظور کسب درآمد، آسیب‌بزرگی به ساختار اقتصاد وارد کنند. اکنون بیش از هشت سال از زمان شتاب‌زدگی توزیع منابع ارزی حاصل از درآمد نفتی گذشته است و زمان آن فرا رسیده است تا اندیشه‌ها و تصمیمات اتخاذ شده واکاوی شود تا آینده بهتری برای نظام پول و ارز ترسیم گردد.

لذا در این مختصر، اهتمام لازم به کار گرفته شده تا بر اساس مفاهیم نظری و عملی اقتباس شده از تجربه و کار کارشناسی، دیدگاه خود را بیان و تعریف جامعی از موضوع داشته و راهکار مناسبی بر اساس نگاه به گذشته و حرکت به سوی آینده بهتر، بدون خط و ربط سیاسی ترسیم کند. یکی از وظایف این مجموعه رویکرد تغییر شرایط موجود و استفاده از تجربه مطلوب گذشته است. می‌طلبید که متولیان کشور هوشمندانه و به دور از شعارزدگی در حوزه مربوطه، تصمیم‌گیری مطلوبی اتخاذ کنند و در حوزه‌هایی که از حداقل دانش برخوردارند، وارد نشود. باید دانست که تحریم یک مشکل است و تصمیم غیر حرفه‌ای صد مشکل.

مقدمه

بیش از چهار سال شاهد تقاضای فراوان برای خرید برخی از ارزهای نقد و غیرنقد در بازار، در مقابل دیگر ارزها هستیم. زیرا که هیچ ارزی، ارزان تر از ارز دیگر وجود ندارد. ارزها در دنیا بر اساس پول ملی یا ارز دیگری مورد ارزیابی و قیمت گذاری قرار می گیرند. در این میان، پول ملی هر کشوری بر اساس ساختار اقتصادی در مقابل دیگر ارزها، قوی یا ضعیف می شود. این مقوله هیچ ارتباطی با ارزان بودن دلار در مقابل یورو، یورو در برابر پوند و پوند به ازای فرانک سوئیس ندارد چون درجه وابستگی ثبات قیمت ارز بر ساختار اقتصادی، بسیار بالاست.

برخی از بحران ها مانند جنگ، سیل، زلزله، مسائل سیاسی و اجتماعی یا ایجاد تحریم بر کشوری سبب ضعیف شدن پول ملی در مقابل دیگر ارزها می شود؛ مثلاً بحران سیاسی فی مابین اکراین و روسیه سبب کاهش ارزش پول ملی روسیه (روبل) در مقابل دیگر ارزها شده است. از این رو، خرید روبل در چنین شرایطی مقرون به صرفه نبوده، زیرا از ثبات محکمی برخوردار نیست و نوسان نرخ و شرایط سیاسی و اقتصادی عامل زیان بی چون و چرای خریدار روبل می شود. یک بانکدار موفق همواره باید توجه خود را علاوه بر عواملی مانند: برابری اسعار، رابطه قیمت نفت و طلا با ارزها و برعکس، بایستی رابطه مستقیم یا غیرمستقیم ارزهای جهانروا با پول ملی و طلا و نقش آن در برابر دیگر ارزها را هم مدنظر قرار دهد.

روابط سیاسی و اقتصادی کشورهای صنعتی و دیگر مؤلفه های مطرح شده برای یک فروشنده و دلال، کارشناس و مدیر امور بین الملل بانک در تصمیم گیری و سیاست گذاری

کلان و حتی انجام عملیات خرید و فروش یا تبدیل و اظهار نظر کارشناسی حائز اهمیت است. توجه خاص به کاهش یا افزایش تقاضای بازار داخلی ارز موضوعی است که بایستی به آن اهمیت داد. برخی از مسائل بدون تحلیل‌های آماری و معادلات ریاضی، تفکر اشخاص را به سمت و سوی کاهش یا افزایش قیمت ارز سوق می‌دهد که این موضوع می‌تواند میزان عرضه یا تقاضای بازار ارز باشد. در این بحث به هریک از مؤلفه‌های یاد شده در خصوص تخصیص منابع ارزی (نقد و غیرنقد)، علل و عوامل موفقیت و عدم موفقیت آن به صورت مبسوط تبیین نموده و آسیب‌های آن را برمی‌شمیریم.

بی‌تردید توزیع اسکناس در بازار، برای خنثی کردن نقش تحریمی - تحمیلی، کاهش نوسان نرخ ارز، حمایت از بخش‌های اقتصادی و تقویت ارزش پول ملی صورت پذیرفت. مراحل عمده شکل‌گیری عرضه و توزیع منابع ارزی از سال ۱۳۸۹ لغایت نیمه دوم سال ۱۳۹۰ از محل درآمد نفت به صورت اسکناس و توزیع منابع ارزی غیرنقدی از دهه اول از سنوات گذشته تاکنون در کشور جهت توسعه پایدار و نیاز مشتریان و تغییر رفتار کشورهای ستیزه‌جوی غربی به‌منظور کم‌رنگ کردن تحریم شکل گرفت. علل موفقیت و عدم موفقیت توزیع منابع ارزی را می‌توان در چگونگی توزیع منابع ارزی از سال ۱۳۸۹ لغایت پایان ۱۳۹۳ به دو مرحله نقد و غیرنقد تقسیم و تجزیه و تحلیل نمود:

مرحله اول: توزیع منابع ارزی اسکناس و نقود بیگانه؛

مرحله دوم: تخصیص منابع ارزی حاصل از درآمد نفت به صورت غیرنقدی.